

Subject Area
Finance

Year: 2022

Vol: 8 Issue: 97

PP: 1347-1352

Arrival

25 March 2022

Published

30 April 2022

Article ID Number

61143

Article Serial Number

17

Doi Number

<http://dx.doi.org/10.29288/sssj.61143>

How to Cite This Article

Akgemci, A. (2022). "Kur Korumalı Mevduat Hesabının TFRS 9 Kapsamında Muhasebeleştirilmesi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:97; pp:1347-1352

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Kur Korumalı Mevduat Hesabının TFRS 9 Kapsamında Muhasebeleştirilmesi

Accounting Of Currency Protected Deposit Account Under TFRS 9

Ahmet AKGEMCİ¹

¹ Arş. Gör. Dr., Kahramanmaraş Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Kahramanmaraş, Türkiye

ÖZET

Kur korumalı mevduat hesabında (KKMH) hesabın açılış tarihindeki döviz kuru, vade sonundaki döviz kurundan yüksekse ve mevduat hesabı sahibinin elde edeceği faiz/katılım payı gelirleri, döviz kuru artışlarından elde edeceği kambiyo karının altında olduğu durumlarda ilgili fark merkez bankasınca mevduat hesabı sahibine ödenmektedir. Buradaki temel amaç döviz kuru artışları talebi engelleyerek Türk Lirasının değerini korumaktır. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı, Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankasınca çeşitli düzenlemeler yapılmış, KKMH'ından elde edilen gelirler vergi beyannamesinden istisna tutulmuştur. Diğer taraftan 01.03.2022 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından "Döviz/Altın Dönüştürülebilir Kur/Fiyat Korumalı TL Mevduat Hesaplarının Muhasebeleştirilmesi Hakkında" duyuru yayınlanmıştır, Söz konusu bu duyuruda KKMH'nın bir finansal varlık olduğu, TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı kapsamında Gerçeğe Uygun Değer değişimi kar zarara yansıtılarak ölçülmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu doğrultuda bağımsız denetime tabi bir şirketin vadeli döviz hesaplarının KKMH'na dönüştürmesi sonrasında ilgili mevduat hesaplarının TFRS 9 kapsamında nasıl sınıflandırılacağı, dönem sonlarının nasıl ölçümleneceği ve oluşan gelir yada giderlerin nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiği önem ihtiva etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kur Korumalı Mevduat Hesabı, TFRS 9

ABSTRACT

In the exchange rate security account (KKMH), the foreign exchange of the account at the opening is the exchange rate at the end of the maturity and the strategic income/participation income over the internet. The difference is paid by the central bank to the lower owner. Turkish by blocking the score to the base score. To protect the Lira. This presidency is one of the meals prepared by the Presidency, the Ministry of Finance and the Central Bank. Income from KKMH is exempted from tax returns. Public Oversight on 01.03.2022 the other day Accounting and Auditing Standards Institution (KGK) "Foreign Currency/Gold Conversion Currency/ Price Protected TL Deposit Accounts" "About Recognition" has been announced. In this announcement, it is stated that KKMH is a building, TFRS 9 Within the scope of the Financial Compliance Standard, it is stated that the Fair values should be measured by reflecting the values with profit. The strategic accounts of foreign currency accounts of a company subject to this independent audit in accordance with KKMH how the accounts will be or will be in TFRS 9, how the periods will be and how the expenses will be incurred is taken into account. When accounted for.

Key Words: Currency Protected Deposit Account, TFRS 9

1. GİRİŞ

2021 yılı Eylül ayı içerisinde ülkemizde 8-8.5 TL olan dolar kurunun yılın son haftalarında 18 TL seviyelerine yaklaşması sonrasında, 20 Aralık 2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı kabine toplantısında çeşitli kararlar alınmış, Türk Lirasının değerinin korunması, fiyat istikrarının sağlanması ve döviz kuru artışları talebi engellenmesi amacıyla, döviz mevduat hesaplarının, TL mevduat hesaplarına çevrilmesi halinde mevduat hesabı sahiplerinin döviz kurunda meydana gelebilecek olası kayıplarının karşılanacağı duyurulmuştur. Cumhurbaşkanı'nın basın açıklamasının hemen ardından "2021/14 Sayılı Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ", 24 Aralık tarihli 4970 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ve 19 seri no.lu "Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebliği" yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu bu tebliğler ve Cumhurbaşkanlığı kararında TL mevduat hesabına dönüştürülen döviz (Dolar, Euro, Sterlin) mevduat hesaplarının kur farklarının faiz gelirini aşması halinde aradaki farkın merkez bankasınca karşılanacağı aynı zamanda Kur Korumalı mevduat/Katılım (KKMH) hesaplarına ilişkin faiz, kar payı gelirleri ve faizi aşan kur farkı gelirlerinin vergi beyannamesine dahil edilmeyeceği belirtilmiştir (vergialgi.net, 2022; Dünya.com, 2022). Yani hesabın açılış tarihindeki döviz kuru, vade sonundaki döviz kurundan yüksekse ve mevduat hesabı sahibinin elde edeceği faiz/katılım payı gelirleri, döviz kuru artışlarından elde edeceği kambiyo karının altında olduğu durumlarda ilgili fark merkez bankasınca mevduat hesabı sahibine ödenmektedir ve elde edilen bu gelir vergiden istisna tutulmaktadır. Ancak ilgili düzenlemelerde, şirketlerin söz konusu bu istisnalardan yararlanabilmeleri için döviz hesaplarının 31.12.2021 tarihi itibarıyla bilançolarında yer alması ve aynı zamanda mevduat hesabına ilişkin vadenin en az 6 ay olması gerektiği gibi kriterler yer almaktadır (vergiport; 2022; Öztürk, 2022).

Kur korumalı mevduat/katılım hesaplarının (KKMH) uygulanması ve vergisel etkilerine yönelik Cumhurbaşkanlığı, Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankasınca çeşitli düzenlemeler yapılmış ve alınan bu kararlar

kamuoyuna duyurulmuştur. Diğer taraftan Kur Korumalı Mevduat hesaplarına ilişkin bir başka duyuru ise Kamu Gözetimi ve Denetim Standartları Kurumu (KKG) tarafından yapılmıştır. 01.03.2022 tarihinde yayınlanan “Döviz/Altın Dönüşümlü Kur/Fiyat Korumalı TL Mevduat Hesaplarının Muhasebeleştirilmesi Hakkında Duyuru” ile KKG Kur Korumalı Mevduat hesaplarının niteliği, sınıflandırılması ve dönem sonlarında ölçümlemesine ilişkin çeşitli değerlendirmelerde bulunmuştur. Özellikle ilgili mevduat hesaplarının anapara, faiz ve kur farkına yönelik nakit akışları içermesi nedeniyle KKMH’nın TFRS 9 kapsamında muhasebeleştirilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu doğrultuda bağımsız denetime tabi bir şirketin vadeli döviz hesaplarının KKMH’na dönüştürmesi sonrasında ilgili mevduat hesaplarının TFRS 9 kapsamında nasıl sınıflandırılacağı, dönem sonların nasıl ölçümleneceği ve oluşan gelir ya da zararların nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiği önem ihtiva etmektedir. Bu kapsamda söz konusu bu çalışmada Kur Korumalı Mevduat Hesaplarının (KKMH) TFRS 9 kapsamında muhasebeleştirilmesi konusunda bilgi verilmesi amaçlanmıştır, döviz kurundaki olası artış ve azalışların KKMH’ı üzerindeki etkileri açıklanmıştır. Bu doğrultuda giriş bölümünden sonra KKMH’nın niteliği, sınıflandırılması ve dönem sonunda ölçümlemesine değinilmiş, daha sonra döviz kurundaki olası artış ve azalış ihtimalleri gözetilerek KKMH’nın TFRS 9 kapsamında muhasebeleştirilmesine yönelik bilgiler verilmiştir.

2. KUR KORUMALI MEVDUAT HESABININ NİTELİĞİ

31.12.2021 tarihi itibarıyla işletmelerin bilançolarında yer alan döviz (Dolar,Euro,Sterlin) hesaplarının KKMH’ına çevrilmesi aşamasında öncelikle ilgili mevduat hesabının niteliğinin yani finansal araç olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. TMS 32 nolu standartta finansal araçlar “bir işletmenin finansal varlığı ile diğer bir işletmenin finansal borcunda ya da öz kaynağa dayalı finansal aracında artışa neden olan herhangi bir sözleşme” olarak tanımlanmıştır (Örten vd.,2020;347). Tanımdan da anlaşılabacağı üzere finansal araçlar finansal varlıklar, finansal borçlar ve öz kaynağa dayalı finansal araçlar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. TMS 32 Finansal Araçlar Sunum standardında finansal varlıklara ilişkin herhangi bir tanımlama yapılmamıştır, ancak ilgili standartta finansal varlıkların hangi iktisadi kıymetlerden oluştuğu tek tek belirtilmiştir (Özerhan ve Yanık 2010). Buna göre (Örten vd.,2020;347);

- ✓ Likit Kıymetler (Nakit, Banka mevcutları, çek ,döviz gibi)
- ✓ Hisse senetleri, müşterek yönetim payları, limitet şirket payları
- ✓ Tahvil , Kar Zarara Katılma Belgesi
- ✓ Hisse senedi opsiyonları, Katılma İntifa senetleri
- ✓ Vadeli işlem sözleşmeleri , Opsiyonlar, Swaplar yani türev ürünler.

Finansal varlık olarak nitelendirilmektedir. KKMH’larının vadesinin en az 6 ay olması ve vade sonundaki döviz kurundaki olası artış veya azalış nedeniyle nakit girişlerinin belirsiz olması, KKMH ‘ının nakit ve nakit benzeri olarak nitelendirilmesine engel teşkil etmektedir. Çünkü KKMH’ına sahip olan bir işletme anapara, faiz/katılım payı ve varsa kur farklarına ilişkin nakit girişleri elde etmektedir. Yani nakit girişlerinin tutarını belirleyen temel unsur vade sonundaki döviz kurunun durumudur. Ancak KKMH’ı, mevduat hesabı sahibine sözleşmeye dayalı olarak en az ana para ve faiz/katılım payı elde etme hakkı verdiği için TMS 32 Finansal Araçlar Sunum standardına göre bir finansal varlık olarak nitelendirilmektedir (KKG,2022,KKMH Hakkında Duyuru).

3. KUR KORUMALI MEVDUAT HESABININ SINIFLANDIRILMASI VE ÖLÇÜMLENMESİ

Kur korumalı mevduat hesaplarının (KKMH) TMS 32 finansal araçlar: sunum standardına göre finansal varlık olarak kabul edilmesi nedeniyle, sınıflandırılması ve ölçümlemesi aşamasında TFRS 9 Finansal Araçlar standardı kullanılmaktadır. Bu doğrultuda bir finansal varlığın sınıflandırılması aşağıda yer alan iki kritere göre belirlenmektedir (TFRS 9:4.1.1).

- ✓ Finansal varlığın yönetim (iş) modeli
- ✓ Finansal varlıktan elde edilen nakit akışlarının niteliği

Finansal varlığın yönetim (iş) modeli ile kastedilen durum, ilgili varlığın ne amaçla elde tutuluyor ve kullanıyor olmasıdır (Örten vd.2020,352). Yani finansal varlıkların sınıflandırılması aşamasında, işletmenin ilgili finansal varlıklarından elde etmeyi beklediği nakit tutarlarının finansal varlığın satışından mı , vade tarihindeki ana para ve faiz tahsilatından mı kaynaklanacağını belirleyen temel unsur finansal varlığın yönetim (iş) modelidir . Bir işletmenin kullanabileceği iş modelleri ise sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsilini amaçlayan iş modeli yani sadece elde tutma amaçlı iş modeli, elde tutmanın yanı sıra satışını da amaçlayan iş modeli ve diğer iş modelleri olarak sıralanabilir. (TFRS 9: B4.1.2A;B4.1.5 ; Fidan,2018; Örten vd.2020,353).

Elde tutma amaçlı yani sözleşmeye bağlı nakit akışların tahsilini amaçlayan yönetim modelinin benimsenmesi halinde, işletme ilgili finansal varlıklardan sözleşmeye bağlı nakdin yani ana para ve faizin tahsilini amaçlamaktadır. Elde tutmanın yanı sıra finansal varlığın satışını da amaçlayan iş modeli kapsamında işletme hem

sözleşmeye ilişkin nakit akışların (ana para ve faiz) tahsilini hem de ilgili finansal varlıkların satışını arzu edebilir. Diğer taraftan, diğer iş modellerini benimseyen işletmedeki temel amaç finansal varlığı ne satmak ne de sözleşmeye bağlı nakit akışları (ana para ve faiz) tahsil etmektir, söz konusu bu durumda işletme varlıkları yönetme ve satış yoluyla nakit akışları maksimize etmeyi amaçlamaktadır (Telci,2021; Bayri vd.2019; Fidan,2018). Bu doğrultuda KKMH'ını, finansal varlığın iş modeli ve varlıktan elde edilecek nakit akışlarının özelliği kapsamında değerlendirdiğimizde, KKMH'ına sahip olan bir işletme ana para ile faiz getirisi yanında döviz kurundaki artışlardan da nakit girişi beklediği (KGK,2022,KKMH Hakkında Duyuru) ve aynı zamanda KKMH'nın aktif bir piyasada satışının da mümkün olmaması nedeniyle, KKMH'ları sözleşmeye bağlı nakit akışların tahsili amaçlayan ve aynı zamanda elde tutmanın yanı sıra finansal varlığın satışını da amaçlayan yönetim modeli (iş) kriterlerini karşılamamaktadır. Bu nedenle KKMH'ının diğer iş modelleri kapsamında değerlendirilmesi uygun olacaktır.

TFRS 9 Finansal Araçlar standardında finansal varlıklar, varlıkların yönetimi için işletmenin benimsediği yönetim (iş) modeli ve varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının nitelikleri esas alınarak 3 farklı grupta sınıflandırılmakta ve ölçümlenmektedir, bunlar; (Telci 2012;Mengi,2019; TFRS 9:5.2.1).

- a) İtfa edilmiş maliyeti ile ölçülen finansal varlıklar.
- b) Gerçeğe Uygun Değer (GUD) değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklar.
- c) Gerçeğe Uygun Değer (GUD) değişimi kar ve zarara yansıtılarak ölçülen finansal varlıklardır.

Bir finansal varlığın İtfa edilmiş maliyet yöntemi ile ölçümlenebilmesi için, finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarının tahsil edilmesini amaçlayan bir yönetim (iş) modeli kapsamında elde tutulması ve ilgili finansal varlığın sadece anapara ve faiz/katkı payı ödemelerini içeren nakit akışlarına yol açması kriterlerini (her iki kriteri birden) sağlaması gerekmektedir (TFRS 9: 4.1.2; Fidan,2018). Gerçeğe Uygun Değer (GUD) değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklar ise sözleşmeye bağlı nakit akışlarının yani ana para/katkı payı ile faizlerin tahsil edilmesini ve finansal varlığın satılmasını amaçlayan bir yönetim (iş) modeli kapsamında elde tutulmaktadır (TFRS 9: 4.1.2A, Fidan,2018). Diğer taraftan bir finansal varlığın itfa edilmiş maliyet ile Gerçeğe Uygun Değer (GUD) değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçümlenememesi durumunda, ilgili finansal varlık gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür (TFRS 9: 4.1.4).

KKMH'ının nasıl sınıflandırılacağı ve ölçümleneceğinin tespiti aşamasında öncelikle ilgili finansal varlığa (KKMH) ilişkin işletmenin benimsediği yönetim modelinin ve sözleşmeye bağlı nakit akışlarının bilinmesi gerekmektedir. KKMH 'ı sözleşme sahibine ana para, faiz/katkı payı ve aynı zamanda döviz kurundaki olası artışlara yönelik nakit akışları sağlamaktadır. Bu doğrultuda KKMH'nın nakit akışlarının sadece ana para ile faiz içermemesi ve aynı zamanda finansal olarak satışının mümkün olmaması nedeniyle vade sonundaki nakit girişleri belirsizdir ve itfa edilmiş maliyet ve gerçeğe değer değişimi diğer kapsamlı gelirlere yansıtılarak ölçümlenmesi mümkün görülmemektedir. Söz konusu bu durumda KKMH 'ı işletmeler tarafından finansal durum tablosunun finansal yatırımlar kısmında kayıt altına alınarak gerçeğe uygun değer değişimi kar yada zarara yansıtılarak ölçülecektir (KGK,2022,KKMH Hakkında Duyuru).Nitekim TFRS 9'da (4.1.4) bir finansal varlığın "itfa edilmiş maliyeti üzerinden ya da gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçümlenemediği bir durumda, ilgili finansal varlığın gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçüleceği" belirtilmektedir. Nihai olarak KKMH'ları gerçeğe uygun değerle ölçümlenerek, değerleme farkları kar-zarar tablosunda yatırım faaliyetlerinden gelirler/giderler kaleminde kayıt altına alınacaktır (KGK,2022, KKMH Hakkında Duyuru).

KKMH'ına ilişkin en kritik nokta gerçeğe uygun değerinin tespit edilmesidir. KKMH'larının gerçeğe uygun değeri dönem sonlarındaki ve vade sonundaki döviz kuruna göre değişiklik göstermektedir. Döviz kurunda bir artış meydana geldiğinde KKMH'nın gerçeğe uygun değeri de artacaktır. Ancak dönem sonlarında ve vade sonunda döviz kuru azaldığında KKMH'nın gerçeğe uygun değeri en fazla itfa edilmiş maliyet yöntemi ile tespit edilen değere kadar azalma gösterecektir. Yani döviz kurundaki azalışla birlikte KKMH'nın gerçeğe uygun değeri, itfa edilmiş değerinin altına düştüğünde, KKMH'nın gerçeğe uygun değeri itfa edilmiş değeridir. Çünkü KKMH'ının değeri, döviz kurundaki azalışla birlikte ana para ve faiz getirisinin altına düştüğünde, KKMH'ının değeri normal bir mevduat hesabı gibi itfa edilmiş maliyet yöntemi ile tespit edilecektir. Kısaca KKMH'ının dönem sonlarındaki ve vade sonundaki minimum gerçeğe uygun değeri (GUD) itfa edilmiş maliyet yöntemi ile tespit edilen değerdir. İlgili hesabın maksimum gerçeğe uygun değeri (GUD) ise döviz kurundaki artışa bağlı olduğu için belirsizdir. Bu kapsamda KKMH'nın gerçeğe uygun değerinin tespitinde, döviz kurundaki olası bir düşüşte ilgili mevduat hesabının (KKMH) itfa edilmiş değerinin de tespiti gerekmektedir.

4. ÖRNEK UYGULAMA

XYZ A.Ş hem faiz geliri elde etmek hem de döviz kuru artışlarından yararlanmak amacıyla banka hesabında bulunan 10.000\$'ı 30.01.2022 tarihinde 6 ay vadeli Kur Korumalı mevduat hesabına çevirmiştir.

- ✓ Çevirme tarihindeki döviz kuru 1\$=10TL
- ✓ Faiz oranı= %16.25
- ✓ XYZ A.Ş hisse senetleri borsada işlem görmektedir ve işletme üç ayda bir (30.03.2022,30.06.2022,30.09.2022,31.12.2022) mali tablo düzenlemektedir.

İstenilenler;

a)30.03.2022 tarihinde döviz kurunun 1\$=11 Tl ; 30.06.2022 tarihinde 1\$=10.5 Tl ; 30.07.2022 tarihinde 1\$=11.65 Tl olması halinde,

b) 30.03.2022 tarihinde döviz kurunun 1\$=9 Tl ; 30.06.2022 tarihinde 1\$=10.9 Tl ; 30.07.2022 tarihinde 1\$=9.5 Tl olması halinde,

KKMH'nın IFRS 9 kapsamında muhasebeleştirme işlemlerini yapınız.

Cevaplar

- ✓ KKMH'nın IFRS 9 kapsamında muhasebeleştirilmesi aşamasında öncelikle ilgili mevduat hesabının ara finansal dönemlerdeki ve vade sonundaki değerinin itfa edilmiş maliyet yöntemi ile tespit edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda KKMH'nın 30.03.2022 ,30.06.2022 ve 30.07.2022 tarihlerindeki itfa edilmiş maliyet yöntemi ile hesaplanan değerleri aşağıdaki gibidir.

$$\text{Faiz Tutarı} = \frac{\text{Ana Parax FaizxVade}}{100 \times 365} \quad \text{Faiz Tutarı} = \frac{100.000 \times 16.25 \times 180}{100 \times 365} = 8.013$$

30.03.2022--- İtfa edilmiş maliyet değeri;

$$108.103 / (1 + 0.1625)^{120/365} = 102.797 \quad 102.797 - 100.000 = 2.797 \text{ (2 Aylık Faiz)}$$

30.06.2022---İtfa edilmiş maliyet değeri ;

$$108.103 / (1 + 0.1625)^{30/365} = 106.690 \quad 106.690 - 102.797 = 3.893 \text{ (3 Aylık Faiz)}$$

30.07.2022--- İtfa edilmiş maliyet değeri

$$\text{Vade sonunda KKMH'nın değeri } 108.013 \quad 108.013 - 106.690 = 1.323 \text{ (1 Aylık Faiz)}$$

İlgili Kur Korumalı mevduat hesabı (KKMH) açıldığında , yani normal vadeli döviz mevduat hesabın Kur Korumalı Mevduat hesabına (KKMH) dönüştürüldüğünde 30.02.2022 tarihinde aşağıda yer alan muhasebe kaydı yapılır.

	30.01.2022	102 Bankalar
102 Bankalar (KKMH)	100.000	100.000
102 Bankalar (Vadeli Hesap)	100.000	
(Kur korumalı mevduat hesabının açılışı)		

a) 30.03.2022 tarihinde döviz kurunun 1\$=11 Tl ; 30.06.2022 tarihinde 1\$=10.5 Tl ; 30.07.2022 tarihinde 1\$=11.65 Tl olması halinde,

	30.03.2022	102 Bankalar
102 Bankalar (KKMH)	10.000	100.000
64X... KKMH GUD Artışı	10.000	10.000
(Kur korumalı mevduat hesabının GUD artışı kaydı)		

30.03.2022 tarihinde döviz kuru 11 Tl'ye yükselmiş, KKMH'nın GUD'i ise (10.000\$x11) 110.000 Tl olarak gerçekleşmiştir. Bu durumda KKMH'nın değerinin 110.000 Tl'ye yükseltilmesi gerekmektedir.

	30.06.2022	102 Bankalar
65X... KKMH GUD Azalışı	3.310	100.000
102 Bankalar (KKMH)	3.310	10.000
(Kur korumalı mevduat hesabının GUD azalışı kaydı)		

30.06.2022 tarihinde döviz kurunun 10.5 TL 'ye düştüğü , KKMH'nın GUD'nin (10.000\$x10.5) 105.000 TL ,itfa edilmiş maliyet yöntemi ile hesaplanan değerinin 106.690 TL olduğu görülmektedir. Yani KKMH'nın GUD'i , itfa edilmiş değerinin altına düşmüştür. Bu durumda KKMH'nın minimum GUD'i , itfa edilmiş maliyet yöntemi ile belirlenen değer olduğu için 30.06.2022 tarihinde 102 Bankalar Hesabının 106.690 TL 'ye (110.000-3.310=106.690) indirilmesi gerekmektedir.

	30.07.2022	102 Bankalar
102 Bankalar (KKMH)	9.810	100.000
64X... KKMH GUD Artışı	9.810	10.000
(Kur korumalı mevduat hesabının GUD artışı kaydı)		9.810

Vade sonunda (30.07.2022) döviz kurunun 11.65 TL olduğu, KKMH 'nın 11.65 TL ,KKMH'nın GUD'i 116.500 TL , itfa edilmiş değeri ise 108.013 TL dir. Bu doğrultuda GUD değişimi Kar/Zarara yansıtılarak ölçülen KKMH'nın değerinin 116.500 TL'ye (116.500- 106.690=9.810) yükseltilmesi gerekmektedir.

b) 30.03.2022 tarihinde döviz kurunun 1\$=9 TL ; 30.06.2022 tarihinde 1\$=10.9 TL ; 30.07.2022 tarihinde 1\$=9.5 TL olması halinde,

	30.03.2022	102 Bankalar
102 Bankalar (KKMH)	2.797	100.000
64X... KKMH GUD Artışı	2.797	2.797
(Kur korumalı mevduat hesabının GUD artışı kaydı)		

30.03.2022 tarihinde döviz kurunun 9 TL olduğu , KKMH'nın GUD'inin (10.000\$x9) 90.000 TL 'ye düştüğü görülmektedir. KKMH'nın itfa edilmiş maliyet yöntemi ile tespit edilen değeri ise 102.797 TL 'dir. Bu doğrultuda KKMH'nın minimum GUD'i , ilgili mevduat hesabının itfa edilmiş değeri 102.797 olduğu için 30.03.2022 tarihinde KKMH'nın GUD'nin 102.797 TL'ye (102.797-100.000=2.797) yükseltilmesi gerekmektedir.

	30.06.2022	102 Bankalar
102 Bankalar (KKMH)	6.203	100.000
64X... KKMH GUD Artışı	6.203	2.797
(Kur korumalı mevduat hesabının GUD artışı kaydı)		6.203

30.06.2022 tarihinde döviz kuru 10.9 TL olmuş ,KKMH'nın GUD'i (10.000\$X10.9) 109.000 TL , itfa edilmiş değeri ise 106.690 TL olarak gerçekleşmiştir. KKMH'nın GUD'i itfa edilmiş değerinin üzerine çıkmıştır. Bu doğrultuda KKMH'nın değerinin 109.000 TL 'ye (109.000-102.797=6.203) yükseltilmesi gerekmektedir

	30.07.2022	102 Bankalar
65X.. KKMH GUD Azalışı	987	100.000
102 Bankalar (KKMH)	987	2.797
(Kur korumalı mevduat hesabının GUD azalış kaydı)		6.203

Vade sonunda (30.07.2022) döviz kurunun 9.5 TL'ye düştüğü , KKMH'nın GUD'nin (10.000\$x9.5=95.000) , itfa edilmiş değerinin (108.013) altına düştüğü görülmektedir. KKMH'nın GUD'nin itfa edilmiş değerinin altına düştüğü durumlarda , ilgili mevduat hesabının GUD'i , itfa edilmiş maliyet yöntemi ile hesaplanan değeridir. Bu kapsamda KKMH'nın değerinin (109.000-108.013=987) itfa edilmiş değerine indirilmesi gerekmektedir.

5. SONUÇ

2021 yılının son dönemlerinde artan döviz kuruyla birlikte, fiyat istikrarının sağlanması Türk Lirasının değerinin korunması amacıyla yeni bir finansal enstrüman olan kur korumalı mevduat hesabı yatırımcıların kullanımına sunulmuştur. Kur korumalı mevduat hesabında (KKMH) hesabın açılış tarihindeki döviz kuru , vade sonundaki döviz kurundan yüksekse ve mevduat hesabı sahibinin elde edeceği faiz/katılım payı gelirleri ,döviz kuru artışlarından elde edeceği kambiyo karının altında olduğu durumlarda ilgili fark merkez bankasınca mevduat hesabı sahibine ödenmektedir. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı, Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankasınca çeşitli

düzenlemeler yapılmış, KKMH'ından elde edilen gelirler vergi beyannamesinden istisna tutulmuştur. Diğer taraftan 01.03.2022 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KKG) tarafından “Döviz/Altın Dönüşümlü Kur/Fiyat Korumalı TL Mevduat Hesaplarının Muhasebeleştirilmesi Hakkında” duyuru yayınlanmıştır, Söz konusu bu duyuruda KKMH'nın niteliği , ölçümlenmesi ve değerlendirilmesi hangi hesap kaleminde kayıt altına alınması gerektiğine ilişkin çeşitli bilgiler yer almaktadır. Bu kapsamda KKMH'nın sınıflandırılması , dönem sonlarında ve vade sonlarında ölçümlenip ilgili değerlendirilmesi kayıt altına alınması önem ihtiva etmektedir.

KKMH'ı mevduat hesabı sahibine sözleşmeye dayalı olarak en az ana para ve faiz/katılım payı elde etme hakkı verdiği için , söz konusu mevduat hesabı finansal varlık olarak nitelendirilmektedir. Finansal varlıklar ise TFRS 9 Araçlar Standardı kapsamında sınıflandırılmakta ve ölçümlenmektedir. KKMH'nın nakit akışları ana para, faiz/katılım payı ve döviz kuru getirilerinden oluştuğu için itfa edilmiş maliyet ya da gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelirlere yansıtılarak ölçümlenmesi mümkün görünmemektedir. Bu doğrultuda KKMH'nın yönetim (iş) modeli ile nakit akışlarının nitelikleri , ilgili mevduat hesabının gerçeğe uygun değer değişimi kar zarara yansıtılarak ölçümlenmesini gerekli kılmaktadır. KKMH'nın gerçeğe uygun değerinin tespiti aşamasında dönem sonlarındaki ve vade sonundaki döviz kuru ile ilgili mevduat hesabının itfa edilmiş maliyet yöntemi ile tespit edilen değerinin bilinmesi gerekmektedir. Çünkü döviz kuruna bağlı olarak KKMH'nın gerçeğe uygun değeri itfa edilmiş maliyet değerinin altına düştüğünde ,KKMH'nın gerçeğe uygun değeri itfa edilmiş maliyet yöntemi ile tespit edilen değeridir.

KAYNAKÇA

19 seri no.lu Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebliği

24 Aralık 2021 tarih ve 4970 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ve Karar Ekleri

Bayri O. ,Acar D. ve Senal S. (2019),”Finansal Yatırımların TFRS 9 Ve BOBİ FRS Kapsamında Sınıflandırılması Ve Gelir Vergisi Standardı Açısından Değerlendirilmesi”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21(3); 563-580

Fidan M. M.,(2018) “IFRS 9 Finansal Araçlar Standardına Göre Finansal Varlıkların Sınıflandırılması ve Sınıflandırılmada Kullanılan Testler/Kriterler”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*,20(1) ,1-27

<https://www.dunya.com/kose-yazisi/liralasma/648665> (Erişim Tarihi:25.03.2022)

<https://vergialgi.net/kur-korumali-vadeli-mevduat-katilma-hesaplarindan-elde-edilecek-kazanclarin-vergilendirilmesi> (Erişim Tarihi:14.03.2022)

<https://vergiport.com/blog/kur-korumali-tl-vadeli-mevduat-veya-katilim-hesaplarina-donusum-halinde-uygulanacak-kurumlar-vergisi-istisnasina-iliskin-aciklamalar> (Erişim Tarihi:14.03.2022)

Kamu Gözetimi Muhasebe Ve Denetim Standartları Kurumu (KKG): Döviz/Altın Dönüşümlü Kur/Fiyat Korumalı TL Mevduat Hesaplarının Muhasebeleştirilmesi Hakkında Duyuru, 01.03.2022

Mengi P.(2019),”TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı'nın Finansal Tablolara Ve Finansal Sisteme Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,İzmir.

Örten, R., Kaval, H., ve Karapınar, A. (2020) Türkiye Mulasabe-Finansal Raporlama Standartları, Uygulama ve Yorumları (Gözden Geçirilmiş 13. Baskı). Ankara:Gazi Kitabevi

Özerhan, Y. , S. Yanık. (2010). “IFRS/IAS ile Uyumlu TMS/TFRS Açıklamalı ve Örnek uygulamaları Türkiye Muhasebe Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları”, Türmob Yayınları, Ankara.

Telci A.,(2021). “TFRS-9 Finansal Araçlar Standardının Portföy Yönetimi Şirketlerinin Finansal Tablolarına Etkisini Muhasebenin Önemlilik Kavramı Çerçevesinde Vaka Çalışması İle Değerlendirilmesi”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*,13(25), 746-772

Türk Lirası Mevduat Ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ(Sayı: 2021/14)

Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS) 9 Finansal Araçlar Standardı.

Türkiye Muhasebe Standardı (TMS) 32 Finansal Araçlar: Sunum

Öztürk N.(2022),” TCMB'nin Liralaşma Stratejisi Adımları”, Uluslararası İzmir İktisat Kongresi / 25- 26 Şubat 2022.1-14